HODNOCENÍ POMĚROVÉHO UKAZATELE VÝKONY NA DLOUHODOBÝ MAJETEK VYBRANÝCH PODNIKŮ STROJÍRENSKÉHO ZAMĚŘENÍ V REGIONU SOUDRŽNOSTI SEVEROVÝCHOD

RATIOS PERFORMANCE INDICATOR EVALUATION OF SELECTED ENGINEERING ENTERPRISES IN THE NORTHEAST COHESION REGION

Alexandr Šenec

Abstract: *The paper deals with the performance indicator evaluation of selected industrial companies with a predominance of engineering production. Ratio indicators were used in order to measure business performance per unit of fixed assets and per employee. Analyzed data were obtained from companies annual reports.*

Trends ratio indicators were intended with the help of mathematical and statistical methods. These ratios indicator assessing the level of performance, value added and operating profit per unit (1 CZK) of fixed assets. Trends in the size of fixed assets and performance, per employee were as well as analyzed. This allows managers to evaluate business performance less conventional methods of company property analysis. These methods measures binding of performance and value for fixed assets, respectively for the employee.

Keywords: *Northeast Cohesion Region, Engineering companies, Ratio indicators, Performance, Fixed assets, Value added, Number of employees, Classification of Economic Activities (CZ-NACE).*

JEL Classification: *L64, M21.*

Úvod

Strojírenství je technický obor, který se zabývá návrhem, výrobou a údržbou strojů a zařízení. Ve velké části průmyslových podniků tvoří stroje a zařízení významnou součást dlouhodobého movitého majetku podniku a ten zase významnou součást celkových aktiv. Výše aktiv a jejich využití významně ovlivňuje výkonnost podniku, čímž je rozuměna schopnost podniku zhodnotit spotřebované zdroje v daném období a vytvářet vlastní činností zisk [1, s. 15].

Téma bylo zvoleno na základě dlouholeté tradice strojírenské výroby v Libereckém, Královéhradeckém a Pardubickém kraji, tvořícím region soudržnosti Severovýchod. Dále proto, že položka exportu „Stroje a dopravní prostředky“ tvoří více jak 50 % celkového exportu z regionu [6, s. 23].

Poměrovým ukazatelům aktivity, měřícím jak podniky efektivně hospodaří se svými aktivy, je od r. 1990 věnována pozornost v pracích autorů – Konečný [17], Synek [3], Petřík [14] a řady dalších. Trendovou analýzu zmiňuje zejména Synek [3, s. 354]. V pojetí uvedených ukazatelů nedocházelo k větším změnám. Podnikové výkony jsou sledovány více v souvislosti s kalkulacemi kupř. [16]. Autor tohoto článku nalezl v odborné literatuře minimum informací o výsledcích finanční analýzy strojírenských podniků. Z odborného

hlediska se problematice českých strojírenských podniků zabývala jen Režňáková [9]. Tato oblast tudíž není dostatečně prozkoumána jak z hlediska teoretického, tak z hlediska praktického a to přesto, že strojírenské podniky mají v r. 2011 53 % podíl na exportu ČR [18].

1 Formulace problematiky

1.1 Strojírenské podniky

Strojírenskými podniky je v tomto článku rozuměno 31 vybraných průmyslových podniků s převahou strojírenské produkce, vymezené v předmětu podnikání, které mají sídlo, popř. provozovnu na území regionu soudržnosti Severovýchod. Kritériem pro jejich výběr byla dostupnost výročních zpráv zveřejněných v obchodním rejstříku [5]. Proto byly vybrány výhradně akciové společnosti.

1.2 Výkony, poměrové ukazatele výkonů a jejich význam

Výkon je v nejobecnější podobě chápán jako výsledek činnosti. Pro potřeby tohoto článku jsou výkony definovány jako součet řádku č. 5 Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, řádku č. 6 Změna stavu zásob vlastní činnosti a řádku č. 7 Aktivace české verze Výkazu zisku a ztrát [7, list V1]. Výkony, které jsou prodávány externím zákazníkům na trhu za tržní ceny, jsou hlavním smyslem podnikatelské činnosti. Výkony jsou konečným komplexním výsledkem vnitropodnikové kooperace nejrůznějších činností, proto je jejich výše důležitým absolutním ukazatelem výkonnosti podniku.

Pro srovnání výkonnosti různě velkých a rozdílně zaměřených podniků je nezbytné používat poměrové ukazatele, které umožní mezipodniková srovnání nebo srovnání v rámci odvětví. V tomto článku je používán poměrový ukazatel měřící výkonnost podniků na jednotku dlouhodobého majetku.

1.3 Dlouhodobý majetek

Dlouhodobý majetek je pro potřeby tohoto článku definován jako součet řádku č. 4 Dlouhodobý nehmotný majetek, řádku č. 13 Dlouhodobý hmotný majetek a řádku č. 23 Dlouhodobý finanční majetek české verze Rozvahy [7, list R1]. Dlouhodobý majetek (stálá aktiva) slouží podniku dlouhou dobu a tvoří podstatu jeho majetkové struktury [3, s. 46]. Cílem podniku by měla být maximalizace výkonů při optimální výši dlouhodobého majetku.

1.4 Cíl příspěvku

Optimalizace investovaného kapitálu do majetku podniku představuje významný nástroj při zvyšování jeho rentability a hodnoty [2, s. 134]. Obvyklými metodami analýzy využití majetku podniku je výpočet ukazatelů Obrat aktiv, Obrat dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, obrat zásob a pohledávek [2]. Vyjadřují zájem podniků na zvyšování počtu obrátek (zkracování doby obratu), což obvykle vede ke zvýšení zisku. Kislingerová [15, s. 72] uvádí další ukazatel, a to Relativní vázanost dlouhodobého majetku, který měří, do jaké míry se daří zvyšovat objem tržeb bez dalšího rozšiřování kapacity měřené dlouhodobým majetkem. Autor zvolil obdobný přístup, snažil se zjistit vazbu výkonů na dlouhodobý majetek.

Cílem příspěvku je tedy zhodnotit výši výkonů, vytvořených vybranými strojírenskými podniky v letech 2007 až 2011 a porovnat ji mezi sebou. Na základě analýzy výkonů s pomocí matematicko-statistických metod určit trendy vývoje poměrového ukazatele, posuzujícího výši výkonů na jednotku (1 Kč) dlouhodobého majetku.

2 Metody

Data, potřebná pro srovnání, byla zjištěna z výročních zpráv posuzovaných strojírenských podniků, dostupných v obchodním rejstříku [5]. Výkony byly převzaty z výkazu zisku a ztrát a dlouhodobý majetek z rozvahy.

V případech, kdy tyto informace nebylo možné zjistit z výročních zpráv jednotlivých strojírenských podniků, byly chybějící údaje poskytnuty podniky z jejich účetních výkazů na základě jejich vyžádání. Posuzováno bylo nejprve všech 31 strojírenských podniků jako celek, následně pak tři skupiny podniků.

Hodnoceny byly absolutní ukazatele – Výkony a Dlouhodobý majetek. Dále poměrový ukazatel navržený autorem článku - viz níže uvedený vzorec:

$$Výkony\ na\ dlouhodobý\ majetek = \frac{Suma\ výkonů\ podniků}{Suma\ dlouhodobého\ majetku\ podniků}$$

Trend vývoje byl stanoven grafickým vyrovnáním časové řady. Spojnice trendu byla použita jednak lineární (pro názornost), jednak polynomická 2. stupně (vybrána byla pro značnou kolísavost dat). „Kvalita“ vyrovnání časové řady byla posouzena výpočtem koeficientu determinace R^2 [4, s. 79].

3 Rozbor problému

„Podniky se v současné době musí vyrovnávat s mnoha nástrahami konkurenčního prostředí, které se neustále mění a vyostřuje se“ [8, s. 89]. Podniky proto realizují hmotné investice, které modernizují zařízení, popř. rozšiřují výrobní kapacitu podniku. „Podle průzkumu „Barometr kapitálových investic evropských malých a středních podniků“ realizovaného GE Capital EMEA, investice do vybavení mohly tuzemským firmám za uplynulý rok přinést na nových zakázkách celkem 2,7 miliardy eur“ [13, s. 30]. Používáním a působením přírodních vlivů dochází ke snižování původních výrobních parametrů dlouhodobého hmotného majetku – snižuje se výkon a přesnost strojů, zvyšuje se míra poruchovosti. „Investiční činnost je v podnikové praxi považována za rozhodující prvek akcelerace ekonomického rozvoje firmy ve všech jejich formách“ [11, s. 38].

Zkoumané podniky můžeme označit, v převážné míře, jako střední či malé. „Malé a střední podniky v ekonomice působí jako oživující faktor, mající nejen ekonomický, ale i sociální a politický aspekt.“ [10, s. 130]. Zkoumané podniky byly posuzovány nejprve jako celek, následně byly porovnávány mezi sebou ve třech skupinách vytvořených ze sledovaných podniků podle kódu „Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) - systematická část“. První skupina byla tvořena dvanácti podniky se zaměřením na výrobu kovových konstrukcí a kovodělných výrobků kromě strojů a zařízení (dále jen skupina 25). Druhá skupina byla tvořena jedenácti podniky se zaměřením na výrobu strojů a zařízení (dále jen skupina 28). Třetí skupina byla tvořena osmi podniky se zaměřením na výrobu motorových vozidel (a jejich součástí), přívěsů a návěsů (dále jen skupina 29). Důvodem vytvoření uvedených skupin podniků byla možnost porovnávat podniky navzájem v rámci odvětví (a ne kupř. teritoriálně podle krajů) i meziodvětvově.

Hypotéza, jejíž pravdivost byla posuzována, je: „trend výkonů, připadajících na 1 Kč dlouhodobého majetku, v rozmezí let 2007 – 2011 bude klesající“. Hypotéza vychází z předpokladu, že ve sledovaném období (od přelomu let 2008 a 2009) převažovala v ekonomice ČR recese a výkony podniků budou v průběhu sledovaného období nižší než na jeho počátku. Recese vyostřuje konkurenční soupeření, podniky by na to měly reagovat

investicemi do modernizace svých zařízení. Hodnota dlouhodobého majetku tím poroste, ale výkony se nedostávají na úroveň před začátkem recese. Na tomto základě byla formulována hypotéza.

4 Diskuze

Autor nejprve bere v úvahu případnou změnu cen a následně bude zkoumat vliv jiných faktorů. Modernizace, rekonstrukce, popř. zvýšení výrobní kapacity nemusí být jedinou příčinou změn velikosti výkonů. Ty se mohou měnit i vlivem změn ceny produkce, popř. vlivem míry využití stávajícího dlouhodobého majetku. Index cen průmyslových výrobců v letech 2007 až 2011 rostl ve strojírenství – skupina 25 do jednoho procenta, a ve skupině 28 přes 2 %. Ve skupině 29 nastal více než desetiprocentní pokles cen [12]. Naproti tomu klesly výkony sledovaných podniků ve skupině 25 o 16 %, ve skupině 28 o 38 % a ve skupině 29 o 8 %. Pro sledované podniky ve skupinách 25 a 28 a pro šest podniků z osmi ve skupině 29 to znamená, že pokles výkonů není dán poklesem cen, ale jinými vlivy. Naproti tomu výše Dlouhodobého majetku klesla pouze u sledovaných podniků ve skupině 28.

K ověření platnosti hypotézy byl analyzován trend poměrového ukazatele Výkony na dlouhodobý majetek, stanoveného grafickým vyrovnáním časové řady. Z dat, obsažených v tabulce 1, vychází graf 1, ve kterém je znázorněn trend vývoje počítaného poměrového ukazatele.

Tabulka 1 ukazuje hodnotu počítaného poměrového ukazatele všech 31 zkoumaných strojírenských podniků ve sledovaných letech.

Tab. 1: Poměrový ukazatel celku zkoumaných podniků v tis. Kč

Podniky celkem v letech	2007	2008	2009	2010	2011
Výkony / dlouhodobý majetek	293	269	232	231	251

Zdroj: [přepracováno podle výročních zpráv podniků]

Z obr. 1 je patrné, že trend vývoje Výkonů na dlouhodobý majetek je klesající. Hypotéza se tedy potvrdila. Důvodem je skutečnost, že ve větší části podniků se výkony v r. 2011 dosud nedostaly na úroveň r. 2007 (pokles o 18 %), tedy na úroveň před recesí a současně výše dlouhodobého majetku ve sledovaném období téměř neklesá, protože velká část podniků musí alespoň částečně modernizovat svá zařízení, aby držela krok s konkurencí. Minimální výše dosáhl ukazatel v letech 2009 a 2010, v r. 2011 mírně vzrostl.

Obr. 1: Výkony / dlouhodobý majetek celku zkoumaných podniků v tis. Kč

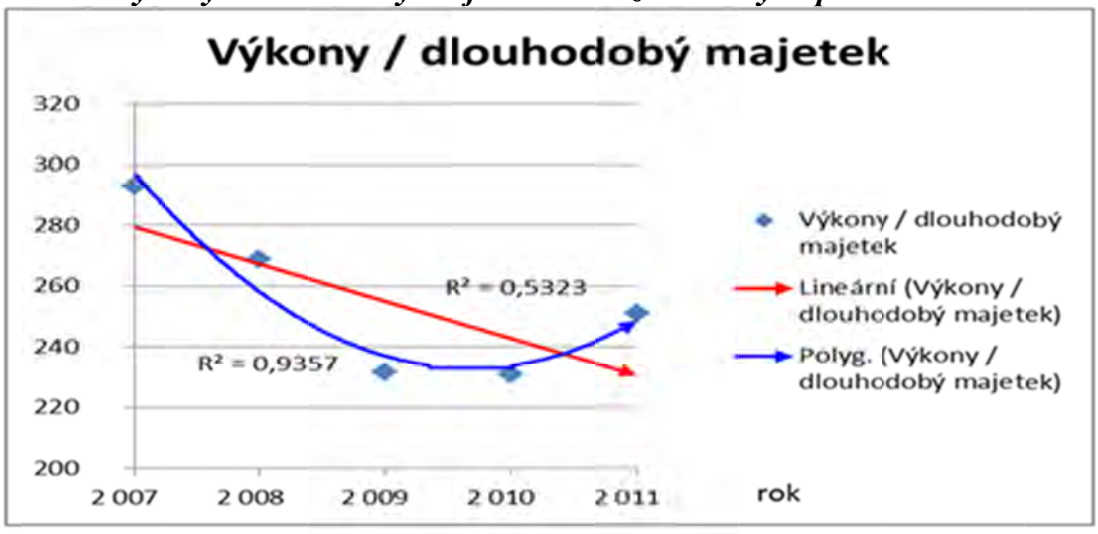

Zdroj: [přepracováno podle výročních zpráv podniků]

4.1 Skupina podniků - oddíl 25 „Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků kromě strojů a zařízení“

Tabulka 2 ukazuje hodnoty poměrového ukazatele - oddíl 25 ve sledovaných letech.

Tab. 2: Poměrový ukazatel zkoumaných podniků – oddíl 25 v tis. Kč

Celkem skupina 25 v letech	2007	2008	2009	2010	2011
Výkony / dlouhodobý majetek	241	191	169	173	167

Zdroj: [přepracováno podle výročních zpráv podniků]

Z obr. 2 je patrné, že trend vývoje Výkonů na dlouhodobý majetek je klesající. Hypotéza se potvrdila. Ve sledovaném období poklesly Výkony o 16 %, zatímco Dlouhodobý majetek vzrostl o 20 %. Minima dosáhl ukazatel v r. 2011.

Obr. 2: Výkony / dlouhodobý majetek zkoumaných podniků - oddíl 25 v tis. Kč

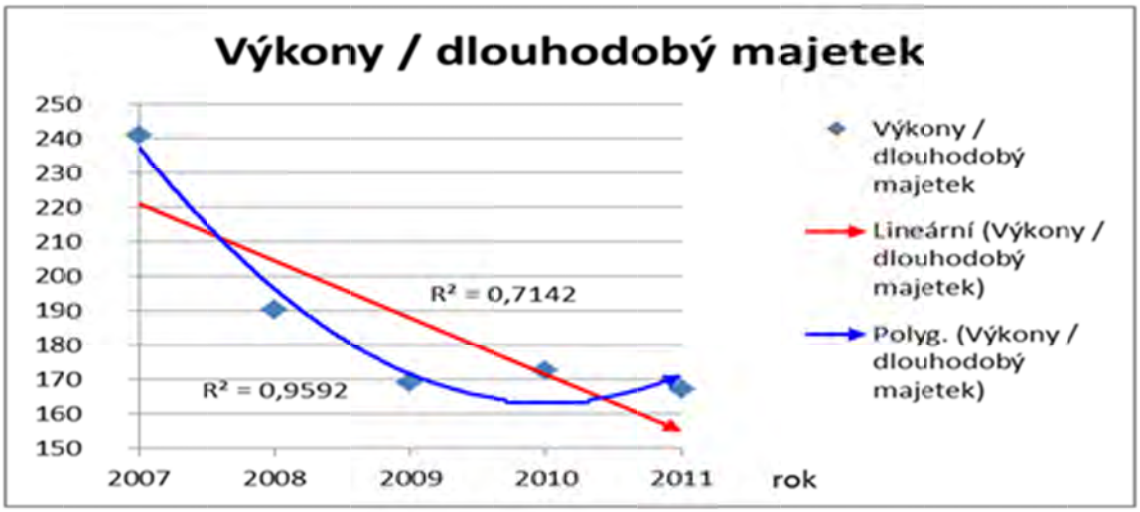

Zdroj: [přepracováno podle výročních zpráv podniků]

4.2 Skupina podniků - oddíl 28 „Výroba strojů a zařízení“

Tabulka 3 ukazuje hodnoty poměrového ukazatele - oddíl 28 ve sledovaných letech.

Tab. 3: Poměrový ukazatel zkoumaných podniků – oddíl 28 v tis. Kč

Celkem skupina 28 v letech	2007	2008	2009	2010	2011
Výkony / dlouhodobý majetek	264	235	161	212	260

Zdroj: [přepracováno podle výročních zpráv podniků]

Z obr. 3 je patrné, že trend vývoje Výkonů na dlouhodobý majetek je mírně klesající. Hypotéza se potvrdila. Minima dosáhl ukazatel v r. 2009. Ve sledovaném období dramaticky poklesly Výkony (o 38 %) i Dlouhodobý majetek (o 37 %).

Obr. 3: Výkony / dlouhodobý majetek zkoumaných podniků - oddíl 28 v tis. Kč

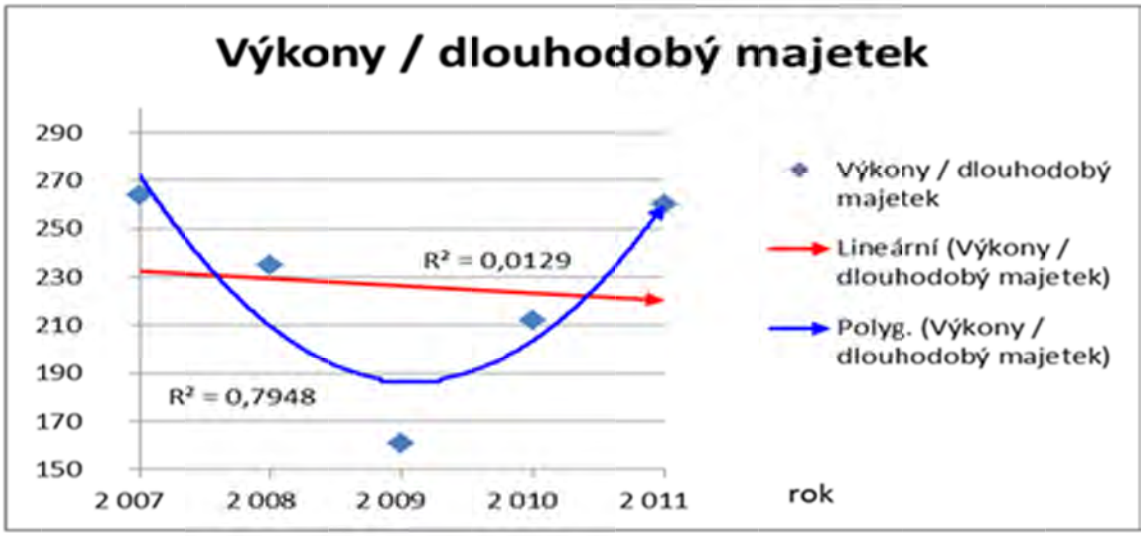

Zdroj: [přepracováno podle výročních zpráv podniků]

4.3 Skupina podniků - oddíl 29 „Výroba motorových vozidel (a jejich součástí), přívěsů a návěsů“

Tabulka 4 ukazuje hodnoty poměrových ukazatelů – oddíl 29 ve sledovaných letech.

Tab. 4: Poměrové ukazatele zkoumaných podniků – oddíl 29 v tis. Kč

Celkem skupina 29 v letech	2007	2008	2009	2010	2011
Výkony / dlouhodobý majetek	357	364	328	292	330

Zdroj: [přepracováno podle výročních zpráv podniků]

Z obr. 4 je patrné, že trend vývoje Výkonů na dlouhodobý majetek je klesající. Hypotéza se potvrdila. Minimální výše dosáhl ukazatel v r. 2010. Ve sledovaném období poklesly Výkony o 8 %, hodnota Dlouhodobého majetku se nezměnila.

Obr. 4: Výkony / dlouhodobý majetek zkoumaných podniků - oddíl 29 v tis. Kč

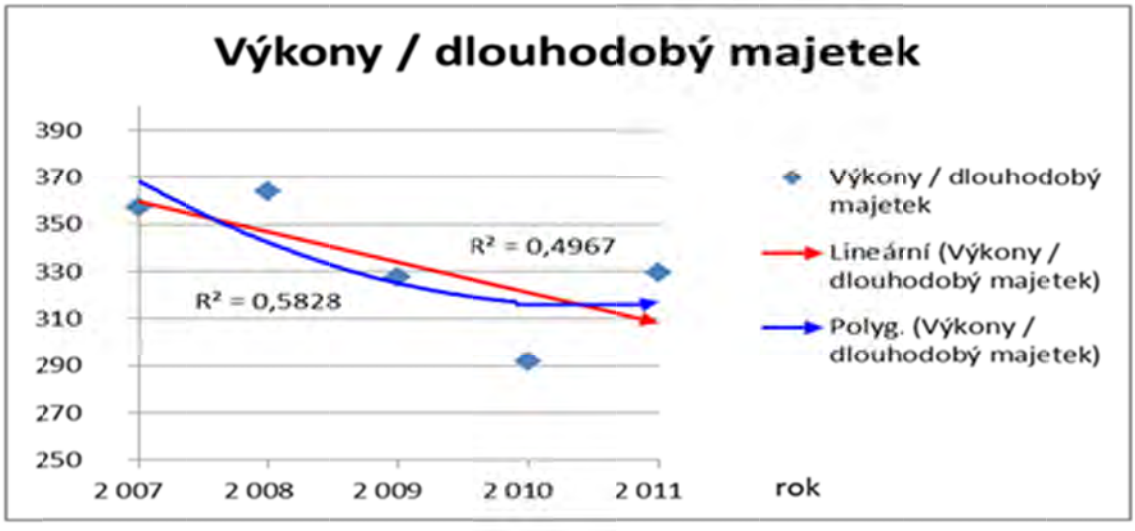

Zdroj: [přepracováno podle výročních zpráv podniků]

Závěr

Výsledky za celek sledovaných strojírenských podniků ukazují, že ve sledovaném období r. 2007 až 2011 dosáhly sledované absolutní ukazatele (výkony, dlouhodobý majetek) a poměrový ukazatel Výkony / dlouhodobý majetek minimálních hodnot v r. 2010.

Lze konstatovat, že vývoj většiny ukazatelů má klesající trend, který se až od r. 2010 zvolna obrací v trend rostoucí, k maximům z roku 2007 se však v r. 2011 ještě nepřibližuje.

Jednotlivé skupiny podniků dosahují rozdílných výsledků. Ukazatele oddílu 25 vykazují ve sledovaném období klesající trend, na rozdíl od celku všech podniků dosahují minimálních hodnot v r. 2009 či 2011. V r. 2010 dochází k mírnému růstu, který se v r. 2011 vrací k poklesu. Při porovnání hodnot poměrového ukazatele Výkony na dlouhodobý majetek, dosahují podniky oddílu 25 nižších hodnot než celek všech podniků i než podniky skupin 28 a 29.

Podniky oddílu 28 mají zčásti jiné výsledky. Většina absolutních ukazatelů i hodnocený poměrový ukazatel dosahují minima v r. 2009. Výkony na dlouhodobý majetek se v r. 2011 vrátily téměř na úroveň výchozího r. 2007.

Při porovnání hodnot jednotlivých ukazatelů, dosahují podniky oddílu 28 převážně nižších hodnot než celek všech podniků. Podnikům oddílu 28 klesl provozní hospodářský výsledek nejméně ze všech tří skupin sledovaných podniků, a to o 34 % (proti 50 % oddílu 25 a 44 % oddílu 29), i méně než celek podniků (44 %). Je to dáno výrazným snížením počtu zaměstnanců (o 30 %) a relativně menším poklesem přidané hodnoty ve vztahu k výkonům.

Podniky oddílu 29 mají nejvyšší absolutní ukazatele, mají proto i nejvyšší váhu vzhledem k celku podniků. Trendy ukazatelů podniků oddílu 29 jsou tak obdobné trendům celku podniků. Při porovnání hodnot jednotlivých ukazatelů, dosahují podniky oddílu 29 vyšších hodnot než celek všech podniků, také vyšších než jsou hodnoty podniků oddílu 25 či oddílu 28. Výjimkou je dlouhodobý majetek na zaměstnance, kde dosahují spíše nižších hodnot. Většina ukazatelů dosáhla minima v r. 2010.

Při celkovém hodnocení skupin sledovaných strojírenských podniků lze konstatovat, že se podniky oddílu 28 vyrovnaly ve sledovaném období s důsledky recese (pokles výkonů, využití dlouhodobého majetku apod.) lépe, než ostatní sledované podniky – dokladuje to i nárůst Přidané hodnoty na dlouhodobý majetek a Provozního hospodářského výsledku na dlouhodobý majetek (ve sledovaném období o 23 %, popř. o 6 %), zatímco obě ostatní skupiny i celek podniků nepřekročily úroveň roku 2007.

Jednotlivé strojírenské podniky dosahují velmi rozdílných výsledků. V tabulce 5 jsou uvedeny ty podniky, které se ve sledovaném období dokázaly se změněnou hospodářskou situací vyrovnat lépe, než ostatní sledované podniky. Tabulka 2 ukazuje, jak vzrostla hodnota sledovaných ukazatelů r. 2011 ve srovnání s r. 2007 (100 %). Pro ilustraci hospodářské situace podniků autor v tabulce použil i další, v článku neuvedené, poměrové ukazatele.

Tab. 5: Změna hodnoty poměrových ukazatelů podniků v %

PODNIK	UKAZATEL				
	V / DM	PH / DM	PHV / DM	DM / Z	V / Z
Sklopan Liberec, a.s.	501	443	* o 0,8	33	165
Prokop Invest, a.s.	113	105	128	118	132
Bombardier Transportation CR, a.s.	110	119	102	92	102
Sauer Compressors Žandov a.s.	130	195	581	99	129
Tonava, a.s.	365	366	173	32	115
Wikov MGI, a.s.	138	135	244	101	140
Rieter CZ a.s.	209	331	682	43	89
ZVU POTEZ, a.s.	91	110	212	100	91
Step TRUTNOV a.s.	20	26	105	638	128
Šroubárna Turnov, a.s.	113	116	99	85	96
Labit a.s.	113	98	* o 0,1	129	145
STROJÍRNY HOLDING, a.s.	212	171	290	38	81

Zdroj: [přepracováno podle výročních zpráv podniků]

Vysvětlivky:
V / DM – Výkony na dlouhodobý majetek
PH / DM – Přidaná hodnota na dlouhodobý majetek
PHV / DM – Provozní hospodářský výsledek na dlouhodobý majetek
DM / Z – Dlouhodobý majetek na zaměstnance
V / Z – Výkony na zaměstnance
*Poznámka: * U podniků Sklopan a Labit zvolil autor, místo procentuálního vyjádření růstu, růst hodnoty ukazatele, protože v r. 2007 byla úroveň ukazatelů záporná.*

Pozitivní by měl být růst výkonů, přidané hodnoty i provozního hospodářského výsledku na jednotku majetku, rovněž tak růst výkonů na zaměstnance. Naopak růst hodnoty majetku na zaměstnance by mohl být považovaný za pozitivní jen v tom případě, že výkony na zaměstnance porostou ještě rychleji. Podle tohoto kritéria lze nejlépe hodnotit firmy Sklopan, Prokop Invest, Bombardier Transportation CR, Sauer Compressors, Tonava a Wikov MGI, jejichž podílové ukazatele přesahují úroveň r. 2007. Úroveň většiny ukazatelů překonávají také Rieter CZ a.s. Ústí nad Orlicí, ZVU POTEZ, a.s. Hradec Králové, Step TRUTNOV a.s., Šroubárna Turnov a.s., Labit a.s. Vrchlabí a STROJÍRNY HOLDING, a.s. Hradec Králové.

Pro jmenované podniky je jistě cílem dlouhodobé udržení vysoké výkonnosti, popř. její zlepšení. Pro větší část hodnocených podniků bude pravděpodobně prvotním cílem dosažení hospodářských výsledků alespoň na úrovni výchozího roku 2007 a poté další zlepšení.

V souvislosti se stále oddalovaným hospodářským oživením, bude pro většinu podniků problematické zvyšovat výkony – ve sledovaném období výrazně zvýšily výkony (o desítky procent) pouze Sauer Compressors a Wikov MGI.

Více možností dává optimalizace dlouhodobého majetku, zejména hmotného. Přizpůsobit výši dlouhodobého hmotného majetku (a tedy i výrobní kapacitu) nasmlouvaným nebo předpokládaným výkonům, a to v relativně krátkém čase, je jednou z cest zlepšení výkonnosti a ziskovosti podniků. Nejvíce přizpůsobily stav svého dlouhodobého majetku změně výkonů Sklopan, STROJÍRNY HOLDING a Tonava.

Případný nedostatek výrobní kapacity je možné řešit vyšším využitím času (zvýšením směnnosti, přesčasy, vyšším obsazením směn) nebo spoluprací s jinými podniky. Naopak přebytek výrobní kapacity řešit vypuštěním, případně zkrácením některých směn, či nabídnout volnou kapacitu jiným výrobcům. Podnikům v tom brání setrvačnost v rozhodování o strojním a technologickém vybavení. Výrobní úsek obvykle prosadí strojní a technologické vybavení na horní hranici předpokládaných výkonů s důrazem na jistotu splnění požadavků zákazníků. Technický úsek podporovaný úsekem kvality obvykle prosazuje nejnovější technologie, často na hranicích ekonomických možností podniku.

Další bariérou je neochota managementu podniků prodat nepotřebné pozemky a budovy. Zdůvodňují to především budoucími investičními záměry. V praxi se prosazuje spíše postup spočívající ve zbourání zastaralých objektů a výstavbě nových na tomto uvolněném prostoru, než investiční výstavbou na dosud nevyužívaných podnikových pozemcích. Také využití objektů, které několik let neslouží svému účelu je méně pravděpodobné.

Další cestou zvyšování výkonnosti je pružná optimalizace počtu zaměstnanců jejich redukcí, popř. využitím dočasně přidělené pracovní síly na těch pracovních místech, kde je možnost jejich snadnějšího a rychlejšího zapracování. Nejvíce přizpůsobily početní stav svých zaměstnanců změně výkonů Wikov MGI, Sklopan a Labit.

Jmenované podniky mohou posloužit jako určitý „vzor“ pro ostatní strojírenské podniky tím, jak se jim daří, nebo z velké části daří, eliminovat vliv hospodářské recese a dosahovat hospodářské výsledky srovnatelné s roky před nástupem recese. Není důvod, aby jich nemohli dosáhnout i další strojírenské podniky regionu soudržnosti Severovýchod.

Reference

[1] FIBÍROVÁ, J., ŠOLJAKOVÁ, L. *Hodnotové nástroje řízení a měření výkonnosti podniku.* 1. vydání. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-084-X

[2] PAVELKOVÁ, D., KNÁPKOVÁ, A. *Výkonnost podniku z pohledu finančního manažera.* Praha: Linde nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-86131-85-6

[3] SYNEK, M. a kol. *Manažerská ekonomika*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1992-4

[4] SYNEK, M., KOPKÁNĚ, H., KUBÁLKOVÁ, M. *Manažerské výpočty a ekonomická analýza.* Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-154-3

[5] OBCHODNÍ REJSTŘÍK. 2013. *Sbírka listin. Výroční zprávy podniků.* [online] 2013. [citace: 1. 7. 2013.] Dostupné na WWW: <http://www.justice.cz/or/>

[6] REGION SOUDRŽNOSTI SEVEROVÝCHOD. 2013. *Regionální operační program NUTS II Severovýchod verze 3.0* [online] 2013. [citace: 1. 7. 2013.] Dostupné na WWW: <http://www.rada-severovychod.cz/file/304>

[7] ÚČETNÍ VÝKAZY. 2012. *Šablona účetní závěrky v plném rozsahu.* [online] 2013. [citace: 1. 7. 2013.] Dostupné na WWW: <http://business.center.cz/business/sablony/s110-ucetni-zaverka-v-plnem-rozsahu.aspx>

[8] KOŽENÁ, M., *Výkonnost podniku v podmínkách udržitelného rozvoje.* [online] 2008. [citace: 17. 11. 2013.] Dostupné na WWW: <http://www.upce.cz/fes/veda-vyzkum/fakultni-casopisy/scipap/archiv/e-verze-sborniku/2008/scipap-c-13.pdf >.

[9] REŽŇÁKOVÁ, M., *Řízení výkonnosti českých strojírenských podniků*. [online] 2006. [citace: 17. 11. 2013.] Dostupné na WWW: <http://www.mmspektrum.com/clanek/rizeni-vykonnosti-ceskych-strojirenskych-podniku.html>.

[10] MANDYSOVÁ, I., *Teoretická východiska podnikání.* [online] 2008. [citace: 17. 11. 2013.] Dostupné na WWW: <http://www.upce.cz/fes/veda-vyzkum/fakultni-casopisy/scipap/archiv/e-verze-sborniku/2008/scipap-c-13.pdf>.

[11] JÁC, I., (2012). *Rizika odhadu úspěšnosti investice při alternativním scénáři vývoje ekonomiky*. E+M Ekonomie a Management, (2), 38-53. Retrieved from WWW: <http://search.proquest.com/docview/1024816158?accountid=17239>

[12] ČSÚ. 2012. *Indexy cen průmyslových výrobců v členění ÚHRN až SKP 3 dle SKP 2003*. Aktualizováno 5. 3. 2012. Český statistický úřad. [online] 2012. [citace: 17. 11. 2013.]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/indexy_cen_vyrobcu_casove_rady_archiv>, ČSÚ. *Indexy cen průmyslových výrobců – časové řady. Tab. 2. Indexy cen průmyslových výrobců podle CZ-CPA*. Český statistický úřad. [online] 2013. [citace: 17. 11. 2013.]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/ipc_cr.>

[13] *„Zastaralé vybavení připravilo malé a střední podniky o zakázky“,* Finanční management 5/2012, str. 30, ISSN 1214-9292

[14] PETŘÍK, T. *Ekonomické a finanční řízení firmy*, 2. vydání, Praha: Grada Publishing, 2009, ISBN 978-80-247-3024-0

[15] KISLINGEROVÁ, E., *Oceňování podniku*, 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2001, ISBN 80-7179-529-1

[16] LAZAR, J., *Manažerské účetnictví a controlling*, Praha: Grada Publishing, 2012, ISBN 978-80-247-4133-8

[17] KONEČNÝ, M., *Podniková ekonomika*, 4. vydání, Brno: VUT, 2003, ISBN 80-214-2304-8

[18] STINGL, T., *Český export prožil rekordní rok*, [online] 2012. [citace: 27. 11. 2013.] Dostupné na WWW: <http://euro.e15.cz/cesky-export/cesky-export-prozil-rekordni-rok-859865>.

Kontaktní adresa

PaedDr. Alexandr Šenec
Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní, Ústav podnikové ekonomiky a managementu
Studentská 95, 532 10 Pardubice
E-mail: alexandr.senec@upce.cz

Received: 30. 08. 2013
Reviewed: 18. 10. 2013, 22. 10. 2013
Approved for publication: 19. 11. 2014